mise sihtasutise juhatuses, EKS-i Koduuurimise toimkonnas, ms. juhatajana 1923—30, T. Bergmanni Abiraha sihtasutise valitsuses, Arstide Koja nõukogus, ev. luteriusu kirikukogus jm. K. on ms. Upsala ülikooli arstiteaduse audoktor a-st 1927, Läti ülikooli auliige a-st 1927, Tartu ülikooli audoktor (*dr. jur. h. c.*) a-st 1928, Soome arstide seltsi *Duodecim*'i auliige a-st 1931, EKS-i auliige a-st 1929 ja Õp. E. S-i auliige a-st 1938. Ta on avaldanud kirjutisi „Eesti Arstis", „Tervises", ajalehis ja koguteoseis; neist artikleist nimetatagu „Eesti arstkond enne Eesti iseseisvust" („Eesti Arst" 1937, nr. 11).

Post. 1928, nr. 329, 1933, nr. 304, 1938, nr. 350, 1939, nr. 19, 20; E. Kirj. 1934, nr. 1 (E. S a a r e s t e); Pvl. 1938, nr. 350; isikl. jm. saadud andmed.

T.

KOPPEL, Karl, „Oleviku" väljaandja, seltskonnategelane, sünd. 14. X 1860 vkj. Tartu lähedal Sopaku kõrtsmiku ja linakaupmehe pojana, õppis Tartu kreiskoolis. Majade omanikuna Tartus elades võttis K. osa seltskonnategevusest, oli ms. karskusseltsi „Ugaunia" asutajaid (1900) ja selle esimeheks 1902. Karskuse kuratooriumi liikmena tutvus ta lähemalt A. Grenzstein'iga (vt.), kellelt ostis nädalalehe „Oleviku" (1901), mille muutis nov. 1904 kaks korda ilmuvaks. K. suri 1. IV 1906 vkj. Soomes Viiburi lähedal Uusikirkko's. — „Oleviku" ebasoodsa seisundi tõttu oli K-l mitmesuguseid raskusi, näiteks juba võimudele vastuvõetava vastutava toimetaja leidmisel; selleks ei kinnitatud K. Kotsar'it ega K-t ennast, küll aga viimaks ta naine Marie K. (vt. *Suppl.*). Et „Oleviku" trükikojas oli trükitud keelatud suunaga tooteid, samuti ajalehes avaldatud lubamata sisuga kirjutisi, põgenes K. võimude eest 1905. a. lõpul Soome ja „Olevik" suleti kindralkuberneri V. U. Sollogub'i (vt. *Suppl.*) otsusega 1906. a. alguses.

Post. 1906, nr. 75, 77, 78 jm. saadud andmed.

G. V.

KOPPEL, Marie, ajakirjanik, sünd. 16. VII 1867 vkj. Urvaste khk. taluniku Peeter Grossberg'i tütrena, õppis kohalikus algkoolis ja saksa tütarlastekoolis Tartus; oli a-st 1892 abielus Karl Koppel'iga (vt. *Suppl.*). K. toimis oludest tingitult „Oleviku" vastutava toimetajana 1903—05, olles seega eesti poliitilise ajalehe esimeseks naistoimetajaks. Ta avaldas „Olevikus" kirjutisi mitmesuguste küsimuste kohta ja eestindas ms. Hannemann'i järgi „Aiatöö-katekismuse" (Tartu, 1903). Ühenduses „Oleviku" sulgemise eellugudega vahistati K. võimude poolt 1905. a. lõpul lühikeseks ajaks. Pärast seda on K. avalikust elust kõrvale jäänud ja elab Tallinnas.

Isikl. kogutud andmed. *G. V.*

KOPVILLEM, Jaan, keemik-tehnoloog, sünd. 30. VI 1885 vkj. Viljandi v. talurentniku pojana, õppis Soosaare valla- ja Kolga-Jaani khk-koolis, Tartu õpetajateseminaris 1902—06, sooritas 1907 Narvas koduõpetaja kutseeksami ja 1912 Peterburis eksternina küpsuseksami. Ta õppis keemiat Riia polütehnikumis 1913—15 ja Leipzigi ülikoolis 1922—25, töötas 1925—27 Šveitsis Zürichi ülikoolis, kus omandas dr. phil. astme 1927, ja Tartu ülikooli teadusliku stipendiaadina keemilise tehnoloogia alal Londonis kolledžis *Imperial College of Science and Technology*. K. toimis õpetajana Kolga-Jaani khk-koolis (juhatajana) 1906—08, seejärel Kuramaal Aizpute's (Hasenpothis) kõrgemas algkoolis ja 1915—18 Pärnu kaubanduskoolis, ühtlasi naisgümnaasiumis ja Eesti Kooliseltsi progümnaasiumis. K. lahkus 1918. a. sügisel okupeeritud Eestist, sai s. a. dets. Londoni Eesti saatkonna sekretäriks ja teotses seal kuni 1922, viimasel a. *chargé d'affaires*'ina. Ta võttis osa Eesti delegatsiooni peasekretärina Rahvasteliidu täiskogust Genfis 1920 ja Eesti delegatsiooni juhatajana Rahvasteliidu ühingute kongressist Prahas 1922. K. töötas 1928 Tartu ülikoolis õppeülesandetäitjana, sai 1929 eradots-ks, 1932 dots-ks ja 1935 erakorraliseks prof-ks keemilise tehnoloogia alal; ta on olnud 1935—36 Tartu ülikooli tehnikateaduskonna dekaaniks ja a-st 1936 Tallinna Tehnikainstituudi (a-st 1938 Tallinna Tehnikaülikooli) keemilise tehnoloogia erakorraliseks ja a-st 1937 korraliseks prof-ks, ühtlasi keemiaosakonna juhatajaks. A-st 1937 on K. Loodusvarade Instituudi ja selle nõukogu liige. Ta on avaldanud peamiselt eesti põlevkivi käsitlevaid teaduslikke kirjutisi ajakirjus. Eriraamatuna on temalt ilmunud „Beitrag zur Untersuchung der estländischen Schieferöle" (Tartu, 1927; väitekiri).

Isikl. saadud andmed. *P. K-n.*

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 139